

Bygga en fågelholk

Tidsåtgång: beroende på förberedelserna och byggmästarnas ålder cirka 1–2 h (+ tid som går åt till att hänga upp holken)

För vem: åk 1.–6. och högstadium

Var: i slöjdsalen eller utomhus

När: under vintern/förvåren (holkarna får gärna vara på plats före april)

Material: bräder, spik, ståltråd, hammare, såg, borr, vinkelhake, kniv

Del i Vildmarkspasset: viltvård

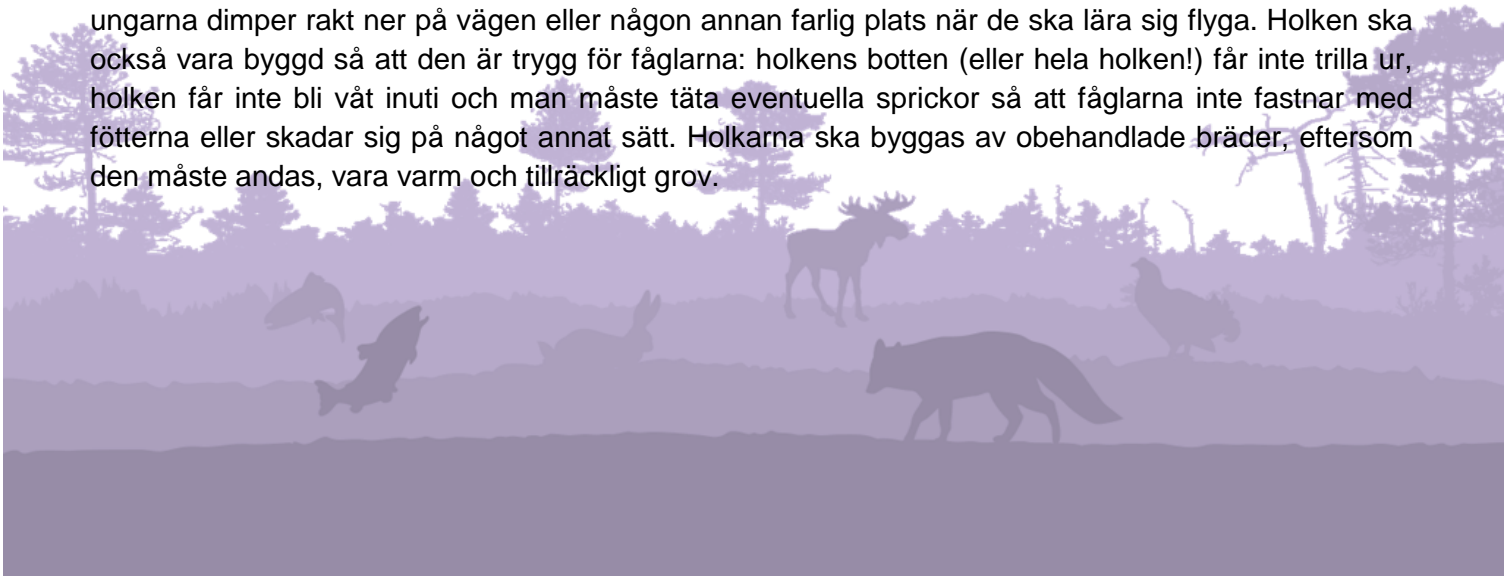
Inlärningsmål: fåglarnas ekologi, snickarfärdighet

BAKGRUNDSFAKTA

Fågelholkar behövs i många typer av skogar och de kan hänga på en lugn plats också på egen gård. Det finns inte alltid tillräckligt med naturliga bohål för hålbbyggare, så de holkar som människorna bygger är absolut nödvändiga för fåglarna. Fågelholkarna är till nytta också under vintern, då fåglar och ekorrar kan krypa in i dem för att värma sig när det är kallt. Fågelholkarna är också nyttiga för människan! Det är trevligt att observera hur fågelungarna matas och lär sig flyga, men ännu trevligare är att insektsätare, såsom flugsnappare och mesar, äter stora mängder myggor och andra insekter samt deras larver.

En fågelholk som har byggts i skolan kan i mån av möjlighet hängas upp i närheten av skolan, så att man kan följa med livet i holken under läsåret: vem flyttar måntro in under våren? På hösten när holken ska rengöras kan man undersöka äggskalerna (kom ihåg att använda skyddshandskar och vara noga med hygien!). Finns det några tecken på att någon söker skydd i holken under vintern? Om alla barnen bygger en egen holk kan de också ta med dem hem. Efter sommarlovet kan man diskutera vilka fåglar som byggt bo i barnens holkar.

Det är viktigt att låta fåglarna häcka i fred och att hänga holken på ett säkert ställe. Man får inte hänga holken så att solen skiner på den hela dagen, på fel höjd, på en plats med för mycket trafik eller så att ungarna dimper rakt ner på vägen eller någon annan farlig plats när de ska lära sig flyga. Holken ska också vara byggd så att den är trygg för fåglarna: holkens botten (eller hela holken!) får inte trilla ur, holken får inte bli våt inuti och man måste tätta eventuella sprickor så att fåglarna inte fastnar med fötterna eller skadar sig på något annat sätt. Holkarna ska byggas av obehandlade bräder, eftersom den måste andas, vara varm och tillräckligt grov.

Olika fågelarter behöver holkar av olika typer och storlekar. Holken i den här bygganvisningen är avsedd för en svartvit flugsnappare (*Ficedula hypoleuca*), men bland länktipsen hittar du anvisningar för hur man bygger holkar också för andra fågelarter. En holk som har byggts enligt de här anvisningarna passar också som boholk för talgoxen (*Parus major*). Båda arterna förekommer i hela landet på gårdar och i ljusa löv- och blandskogar.

LÄNKTIPS

Anvisningar för hur man bygger olika typer av fågelholkar finns på fågelskyddsföreningen BirdLife Finlands webbplats (på finska):

http://www.birdlife.fi/lintuharrastus/linnunpontojen_rakennusohjeet.shtml

Hjälp med artidentifiering: <http://www.luontoportti.com/suomi/sv/linnut>

Information om vilt- och naturvårdsåtgärder:

<http://riista.fi/sv/vilthushallning/viltstammarna/natur-och-viltvard/>

<http://mmm.fi/sv/vilt>

<http://www.skogscentralen.fi/viltvard-i-ekonomiskogar#.V2pvN6I2dQ4>

Bygganvisningar för fågelholk

Material för en holk för svartvit flugsnappare/talgoxe:

4 x väggstycke (30 cm x 12,5 cm x 2,2 cm)

1 x takstycke (plywood, 19 cm x 24 cm)

1 x bottenstycke (10 cm x 10 cm)

1 x innertak (10 cm x 10 cm)

1–1,5 m ståltråd

14 spikar

+ hammare, borrar och måttband

Arbetsbeskrivning

1. **Såga till vägg-, tak- och bottenstyckena** enligt måtten och antalen ovan.
2. **Borra en öppning i ett av väggstyckena** med en vuxen persons hjälp (vid behov). Öppningen ska vara cirka 3 cm i diameter och den placeras **8 cm från väggstyckets övre kant**. Gör öppningen lite *snett uppåt in i holken*, så att regnvatten inte rinner in i holken så lätt.
3. (Borra hål som är cirka 0,5–1 cm i diameter i alla fyra hörnen på bottenstycket (inte för nära kanten!). Syftet med hålen är att släppa ut fukt som samlas i holken.)
4. **Spika ihop holken** (se bild B nedan). **Botten ska placeras innanför väggarna och spikas fast genom väggarna.**
5. Holken måste rengöras regelbundet, så det är viktigt att taket går att öppna. Taket ska också ha takskägg, så att vatten inte kommer in i holken. **Spika fast innertaket i yttertaket.** Kontrollera att taket passar och sitter stadigt. Vid behov kan man försiktigt tälja innertaket med kniv så att det passar bättre. **Taket ska alltså inte spikas fast i väggarna.**
6. Till slut behövs också hål för att göra fast holken. **Borra två hål snett uppåt i den övre delen av fågelholkens bakvägg och trä en cirka 1 m lång ståltråd genom hålen.**
7. Om du vill kan du spika fast en skyddsplåt runt holkens öppning. Plåten skyddar fågelungarna mot ekorrar. Se till att skyddsplåten sitter stadigt fast i brädan och att kanterna inte är för vassa. Det är viktigt för att fågeln inte ska skada sig. Man kan ta hjälp av silikon.
8. Eventuella sprickor och andra onödiga gropar tätas med silikon.
9. Häng flugsnapparens holk på cirka 1,5–2 m höjd genom att göra fast den i grenklykor med ståltråden. Se till att holken sitter stadigt och inte rör sig av vinden. Man ska undvika att skada trädet, så det kan vara en god idé att använda små träklossar mellan ståltråden och trädet. Man får aldrig spika fast holken i ett träd. När trädet växer kan spikarna skjutas utåt och holken kan ramla ner. Plastsnören (eller dylikt) ska inte användas till att hänga fågelholken, eftersom de blir sköra med åren. Man kan hänga holken också på vintern!

Diagram över fågelholken från sidan (A) och ovanifrån (B) utan tak, som skjuter ut över fram- och sidoväggarna så att det bildar takskägg.

